

Bilaga 1

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Bakgrund och syfte

Vattentjänstplanen ska visa kommunens långsiktiga planer för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster och redogöra för åtgärder som behöver vidtas för att den allmänna anläggningen ska fungera vid skyfall och översvämningar. Enligt 6 kap. miljöbalken ska en strategisk miljöbedömning göras för planer som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan vilket bland annat innebär särskilda krav på samråd. I förarbetena till den nya regleringen om vattentjänstplaner har regeringen angett att eftersom kommunen har möjlighet att anpassa formerna för och omfattningen av samrådet enligt vattentjänstlagen bör ett undersökningssamråd och ett avgränsningssamråd kunna genomföras inom ramen för samrådet om planen med den samrådsrets som anges i 6 kap. miljöbalken.

Enligt utskick från Länsstyrelsen i Västra Götaland PM 2023-03-09. Gällande samråd Länsstyrelsen: ” Med hänsyn till att dessa planer skall vara beslutade senast 31 dec 2023, avser länsstyrelsen inte att utöver detta PM yttra sig i samråd gällande undersökning av betydande miljöpåverkan eller avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Länsstyrelsen kommer att begränsa sig till att yttra sig vid ett tillfälle, i samråd gällande förslag till vattentjänstplan.”

Länsstyrelsen har också i sitt PM framfört att det ska framgå hur planerade åtgärder kan påverka kultur-, natur och vattenmiljö. ”Särskilt viktigt är att redovisa hur planerade åtgärder påverkar utsläpp av avlopps- och dagvatten samt hur kommunala anläggningar påverkas av skyfall och översvämningar.

Lagtext

Miljöbedömningsförordningen är använd utifrån att definiera om vattentjänstplanen innefattas av betydande miljöpåverkan. Förvaltningen har bedömt att planen i sig inte utgöra betydande miljöpåverkan och att den i sig självt inte ingår i dessa paragrafer. Projekt som nämns i vattentjänstplanen behöver genomföra undersökningar gällande projekts förutsättningar och lagstiftning, men det blir i projektens regi. Nedan följer lagtext från miljöbedömningsförordningen.

I 2§ Miljöbedömningsförordningen (2017:966): Planer och program som ska eller inte ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

En betydande miljöpåverkan ska antas enligt 6 kap. 3 § första stycket miljöbalken, om

1. genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan komma att omfatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken, eller
2. planen, programmet eller ändringen anger förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i 6 § eller bilagan till denna förordning och är

- a) ett åtgärdsprogram enligt 5 kap. 8 § miljöbalken,

- b) en avfallsplan enligt 15 kap. 41 § miljöbalken eller enligt 9 kap. 11 § avfallsförordningen (2020:614),

- c) en översiktsplan enligt 3 kap. plan- och bygglagen (2010:900),

- d) en regionplan enligt 7 kap. plan- och bygglagen,

- e) en plan för tillförsel, distribution och användning av energi enligt lagen (1977:439) om kommunal energiplanering,

- f) en länsplan enligt förordningen (1997:263) om länsplaner för regional transportinfrastruktur,

- g) en havsplan enligt havsplaneringsförordningen (2015:400),

- h) en plan för moderna miljövillkor enligt 11 kap. 28 § miljöbalken, eller

- i) en annan plan eller ett annat program som avser jord- eller skogsbruk, fiske, energi, industri, transporter, regional utveckling, avfallshantering, vattenförvaltning, telekommunikationer, turism, fysisk planering eller markanvändning. Förordning (2020:694).

I 10 § Miljöbedömningsförordningen (2017:966) beskrivs vad som ska beaktas i bedömningen av om en verksamhet eller åtgärd innebär betydande miljöpåverkan. Det handlar om vad det är för verksamhet, var den planeras och vilka miljöeffekter som förväntas.

- verksamhetens eller åtgärdens utmärkande egenskaper,
- verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, och
- de möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper.

Miljökvalitetsnormer

”Miljökvalitetsnormer, MKN, är regler om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt. MKN beslutas för att varaktigt skydda människors hälsa eller miljön eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljön. MKN beslutas antingen av regeringen eller av andra myndigheter som utses av regeringen. MKN beslutas genom förordningar eller föreskrifter.”(Boverket)

Miljökvalitetsnormer ska beskriva en nivå där människors hälsa och miljön ska vara varaktigt skyddade. Det krävs därför långsiktigt och strategiskt arbete för att tillse att MKN ska kunna följas.

Länsstyrelsen anser att det bör framgå vilka Miljökvalitetsnormer som gäller för berörda vattenförekomster och hur planerade åtgärder påverkar dessa utifrån förmågan att uppnå eller bibehålla god status.

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram innehåller de åtgärder som myndigheter och kommuner behöver genomföra för att miljökvalitetsnormerna ska följas. För Göteborg finns åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 Västerhavets vattendistrikt.

Åtgärdsprogrammen beskriver de problem som finns i vattendistriktets vatten och som måste lösas. Här finns också information om de viktigaste källorna till problemen och vilka åtgärder som myndigheter och kommuner ska genomföra.

Vattentjänstplanen påverkar miljö kvalitetsnormerna under en begränsad tid under byggnationsfasen utifrån lokal påverkan. Det är viktigt att den påverkan sker utifrån så lite påverkan som möjligt och gällande lagstiftning. På långsikt ska utbyggnad av allmänt VA till VA-utbyggnadsområdena eller åtgärder utifrån att säkra allmän VA-anläggning från skyfall, utifrån hela Vattentjänstplanens påverkan på långsikt så ska MKN för vatten påverkas positivt och miljöeffekter gynnas. Utbyggnad av allmänt VA och anslutning av områden med bristfälliga avlopp bedöms vara en av flera åtgärder som har koppling till att positivt bidra till åtgärdsförslag i VISS.

Reningskrav för dagvatten

Miljöförvaltningen ställer krav på rening av dagvatten i enlighet med Miljöbalken och Vattendirektivet. Kraven sammanfattas i Miljöförvaltningens rapport ”Riktlinjer och riktvärden för utsläpp av förorenat vatten till dagvattennät och recipient, R2020:13”. Kretslopp och vatten har i samarbete med Miljöförvaltningen, tagit fram PM ”Reningskrav för dagvatten” (Göteborgs stad, 2021) för att sammanställa dessa krav samt ge förslag på en metodik som kan användas för att uppnå reningskraven. Reningskraven utgår bland annat från en klassning av recipienterna som Miljöförvaltningen gjort. Recipienterna delas in i kategorierna mycket känslig, känslig och mindre känslig. För mycket känsliga recipienter tillämpas riktvärden och för övriga tillämpas målvärden.

Syftet med ”Reningskrav för dagvatten” är att klargöra vilken typ av rening som krävs beroende på den avvattnade ytan och vilken recipient dagvattnet leds ut i. Ett annat syfte är att tydliggöra vilka typer av projekt som kräver anmälan för dagvattenanläggning till miljöförvaltningen.

Tillämpningen för PM:et är i dagvattenutredning till detaljplan, exploateringsprojektet eller andra projekt med nybyggnation samt vid större ombyggnation.

Recipients

Recipients for VA-construction areas

In this section, the recipients affected by the VA-construction areas are described. The VA-construction areas are described in the chapter on VA-construction areas.

VA-construction areas, affected recipients and water protection areas are shown in Figure 1.

It should be noted that the general VA-plant and the activity area for VA affects more than the named recipients. The water cycle and the water works continuously with questions of brackish water and the water works within our activity area as a large part of our improvement work and project. The impact on recipients from the VA-plant and the activity area is not described in this section.

Figur 1 VA-utbyggnadsområden från VA-utbyggnadsplan 2022–2026, berörda recipienter och vattenskyddsområden.

Askims fjord

År 2017 hade Askimsfjorden ej god kemisk status och den ekologiska statusen klassades som måttlig. Klassningen måttlig ekologisk status beror på att PCB är klassad som måttlig och kväve som hög vintertid och måttlig sommartid.

Övergödning och miljögifter är sedan tidigare kända miljöproblem för recipienten. Målet är att uppnå god ekologisk och kemisk status med mindre stränga krav för bromerad difenyleter, kvicksilver och kvicksilverföreningar samt tidsfrist till 2027 för tributyltenn föreningar, kvicksilver och kvicksilverföreningar.

Betydande påverkan för recipienten bedöms finnas från reningsverk, förorenade områden, urban markanvändning, jordbruk, skogsbruk, transport och infrastruktur, enskilda avlopp, atmosfärisk deposition med flera. (VISS, 2023)

Göteborgs Stad klassar Askims fjord som en mycket känslig recipient vilket innebär att Göteborgs Stads riktvärden ska tillämpas med avseende på dagvattenrening.

VA-utbyggnadsområdet Smithska vägen inkl. Runstensvägen och Tråkärrsslätt har Askims fjord som recipient.

Göta älv (förgreningen med Nordre älv till Sävåns mynning)

År 2021 hade Göta älv måttlig ekologisk status (kraftigt modifierade vatten).

Kvalitetsfaktorn fisk är utslagsgivande för bedömningen. Med avseende på kemisk status har flera prioriterade ämnen bedömts ej uppnå god status däribland kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter.

Målet är att uppnå god ekologisk och kemisk status med mindre stränga krav för kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. Undantag tidsfrister för kvicksilver och kvicksilverföreningar.

Betydande påverkan för recipienten bedöms finnas från reningsverk, industri, förorenade områden, deponier, urban markanvändning, jordbruk, transport och infrastruktur, enskilda avlopp, atmosfärisk deposition med flera. (VISS, 2023)

Göteborgs Stad klassar Göta älv norr om intaget som en mycket känslig recipient vilket innebär att Göteborgs Stads riktvärden ska tillämpas med avseende på dagvattenrening.

VA-utbyggnadsområdena Halleröd och Ellesbo har Göta älv (förgreningen med Nordre älv till Sävåns mynning) som recipient.

Göta älv (Sävåns mynning till mynningen vid Älvsborgsbron)

År 2021 hade Göta älv måttlig ekologisk status (kraftigt modifierade vatten).

Kvalitetsfaktorn fisk är utslagsgivande för bedömningen. Med avseende på kemisk status har flera prioriterade ämnen bedömts ej uppnå god status däribland kvicksilver, kvicksilverföreningar, bromerad difenyleter och PFOS.

Målet är att uppnå god ekologisk och kemisk status med mindre stränga krav för kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. Undantag senare målår för PFOS 2027. Undantag tidsfrister för kvicksilver, kvicksilverföreningar och tributyltenn föreningar 2027.

Betydande påverkan för recipienten bedöms finnas från industri, förorenade områden, urban markanvändning, jordbruk, transport och infrastruktur, enskilda avlopp, atmosfärisk deposition med flera (VISS, 2023)

Göteborgs Stad klassar Göta älv söder om intaget som en mindre känslig recipient vilket innebär att Göteborgs Stads målvärden ska tillämpas med avseende på dagvattenrening.

Lärjeån

År 2019 hade Lärjeån måttlig ekologisk status på grund av övergödning.

Kvalitetsfaktorerna näringsämnen och påväxt-kiselalger är utslagsgivande för bedömningen. Med avseende på kemisk status har flera prioriterade ämnen bedömts ej uppnå god status däribland kvicksilver, kvicksilverföreningar, benso(a)pyrene, flouranten, benso(b)flouranten och benso(k)flouranten, bromerad difenyleter och PFOS.

Målet är att uppnå god ekologisk och kemisk status med mindre stränga krav för kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. Undantag senare målår för PFOS 2027. Undantag tidsfrister för benso(a)pyrene, flouranten, benso(b)flouranten och benso(k)flouranten 2027.

Betydande påverkan för recipienten bedöms finnas från förorenade områden, urban markanvändning, jordbruk, transport och infrastruktur, enskilda avlopp och atmosfärisk deposition. (VISS, 2023)

Göteborgs Stad klassar Lärjeån som en mycket känslig recipient vilket innebär att Göteborgs Stads riktvärden ska tillämpas med avseende på dagvattenrening.

VA-utbyggnadsområdena Bollplansgatan och Gunnilse Ljungbacke har Lärjeån som recipient.

Nordre älv

År 2019 hade Nordre älvs fjord måttlig ekologisk status. Den biologiska kvalitetsfaktorn fisk är utslagsgivande för bedömningen. Med avseende på kemisk status (2020) har flera prioriterade ämnen bedömts ej uppnå god status däribland bromerad difenyleter, kvicksilver och kvicksilverföreningar och PFOS.

Målet är att uppnå god ekologisk och kemisk status med mindre stränga krav för kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. Undantag senare målår för PFOS 2027.

Betydande påverkan för recipienten bedöms finnas från förorenade områden, urban markanvändning, jordbruk, transport och infrastruktur, enskilda avlopp, atmosfärisk deposition m.fl. (VISS, 2023)

Nordre älv är inte klassad i Göteborgs Stads bedömning men mynnar i havsområdet varför den föreslås ses som en mycket känslig recipient vilket innebär att Göteborgs Stads riktvärden ska tillämpas med avseende på dagvattenrening.

VA-utbyggnadsområdet Kornhall har Nordre älv som recipient.

Nordre älvs fjord

År 2020 hade Nordre älvs fjord måttlig ekologisk status. Klassningen har baserats på miljökonsekvenstyperna övergödning, morfologiska förändringar och kontinuitet samt flödesförändringar som alla har måttlig status. Med avseende på kemisk status (2019) har flera prioriterade ämnen bedömts ej uppnå god status däribland antracen, bromerad difenyleter, bly och blyföreningar, kadmium och kadmiumföreningar, kvicksilver och kvicksilverföreningar, flouranten, PFOS och tributyltenn föreningar.

Målet är att uppnå god ekologisk och kemisk status med mindre stränga krav för kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. Undantag tidsfrister tributyltenn föreningar och antracen 2027.

Betydande påverkan för recipienten bedöms finnas från reningsverk, industri, förorenade områden, skogsbruk, transport och infrastruktur, enskilda avlopp, atmosfärisk deposition m.fl. (VISS, 2023)

Göteborgs Stad klassar havsområden/Nordre älvs fjord som en mycket känslig recipient vilket innebär att Göteborgs Stads riktvärden ska tillämpas med avseende på dagvattenrening.

VA-utbyggnadsområdet Nolvik 3:107 + grannfastigheter har Nordre älvs fjord som recipient.

Kvarnabäcken

År 2019 hade Kvarnabäcken måttlig ekologisk status grund av övergödning och vandringshinder. Kvalitetsfaktorerna näringsämnen och fisk är utslagsgivande för bedömningen. Med avseende på kemisk status har flera prioriterade ämnen bedömts ej uppnå god status däribland kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter.

Målet är att uppnå god ekologisk och kemisk status med mindre stränga krav för kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter. Problemet med kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter beror främst på påverkan från långväga luftburna föreningar och bedöms ha en sådan omfattning och karaktär att det i dagsläget saknas tekniska förutsättningar att åtgärda det.

Betydande påverkan för recipienten bedöms finnas från jordbruk, skogsbruk, enskilda avlopp och atmosfärisk deposition. (VISS, 2023)

Kvarnabäcken är inte klassad i Göteborgs Stads bedömning men då recipienten mynnar i Lärjeån föreslås att samma riktvärden som för Lärjeån tillämpas vilket innebär att den ska ses som en mycket känslig recipient vilket innebär att Göteborgs Stads riktvärden ska tillämpas med avseende på dagvattenrening.

VA-utbyggnadsområdet Dockered har Kvarnabäcken som recipient.

Kvillen

År 2019 hade Kvillen måttlig ekologisk status grund av övergödning och hydromorfologisk påverkan. Kvalitetsfaktorerna näringsämnen, påväxt-kiselalger och fisk är utslagsgivande för bedömningen. Med avseende på kemisk status har flera prioriterade ämnen bedömts ej uppnå god status däribland kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter.

Betydande påverkan för recipienten bedöms finnas från urban markanvändning, jordbruk, enskilda avlopp och atmosfärisk deposition. En annan relevant påverkanskälla anges kunna vara hästhållning, men bedömningen är osäker och måste utredas vidare. (VISS, 2023)

Göteborgs Stad klassar Kvillen som en känslig recipient vilket innebär att Göteborgs Stads målvärden ska tillämpas med avseende på dagvattenrening.

VA-utbyggnadsområdena Gunnesby och Djupedal har Kvillen som recipient.

Recipient för Gryaab

När utpekade VA-utbyggnadsområden ansluts till allmän VA-försörjning kommer spillvattnet att avledas till Gryaab, som har Rivö fjord nord som recipient.

Rivö fjord nord

År 2021 hade Rivö fjord nord ej god kemisk status och den ekologiska statusen klassades som måttlig. Klassningen måttlig ekologisk status beror på övergödning, morfologiska förändringar och kontinuitet, flödesförändringar samt SFÅ (särskilt förorenande ämnen) som alla har måttlig status. Med avseende på kemisk status har flera prioriterade ämnen bedömts ej uppnå god status däribland antracen, tributyltenn föreningar, kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter.

Övergödning har bedömts till måttlig status baserat på växtplankton och näringsämnen. Båda kvalitetsfaktorerna har tillförlitligheten låg men den sammanvägda bedömningen visar att näringsbelastningen är stor och vattenförekomsten har övergödningssproblematik.

Målet är att uppnå måttlig ekologisk status samt god kemisk status med mindre stränga krav för bromerad difenyleter, kvicksilver och kvicksilverföreningar samt tidsfrist till 2027 för antracen, tributyltenn föreningar, kvicksilver och kvicksilverföreningar.

Betydande påverkan för recipienten bedöms finnas från reningsverk, industri, förorenade områden, urban markanvändning, jordbruk, skogsbruk, transport och infrastruktur, enskilda avlopp, atmosfärisk deposition med flera. (VISS, 2023)

Göteborgs Stad klassar Rivö fjord nord som en mycket känslig recipient vilket innebär att Göteborgs Stads riktvärden ska tillämpas med avseende på dagvattenrening.

Vattentjänstplanens koppling till mål, miljömål och planer

Kretslopp och vattens övergripande mål

Kretslopp och vatten har mål som är fastställda i förvaltningens Förvaltningsplan 2023.

Det finns fyra övergripande mål, varav tre har stark beröring till vattentjänstplanen, det fjärde målet berör avfallshantering men har även det en koppling till planen.

Säker dricksvattenförsörjning

- Sammankoppling mellan Göteborg samt Lerum och Kungsbacka leder till en mer robust drift och möjlighet att hjälpa till med samarbete för en säker dricksvattenförsörjning över kommungränser.
- Enskilt dricksvatten med kvalitets- och kvantitetsproblem (t.ex. saltvatteninträning) ansluts till allmänt vatten. Då minskar antalet hushåll som har påverkat dricksvatten och det främjar människors hälsa.

Robust avloppshantering

- Enskilda avlopp med bristande status ersätts med allmän spillvattenhantering, vilket minskar utsläpp till berörda recipienter. Känsliga recipienter blir mindre belastade av framför allt övergödande ämnen men även av till exempel läkemedelsrester. Belastningen på Gryaabs recipient Rivö fjord nord ökar om VA-utbyggnadsområden ansluts till allmänt spillvatten. Eftersom rening av spillvatten i Ryaverket är betydligt mer omfattande än rening via enskilda avlopp bedöms det dock som ett bättre alternativ att ansluta aktuella områden till allmän spillvattenhantering.

Trygg skyfallshantering

- Identifiera VA-anläggningar som riskerar att drabbas vid skyfall och åtgärda de brister/risker som finns. Då tryggas driften av anläggningarna och Göteborgs Stad får anläggningar som fungerar vid skyfall. Detta innebär mindre stopp av anläggningar så att människor kan få vatten och bli av med avlopp, samt det i sin tur innebär minskad bräddning till recipient vilket är positivt för recipienten.

Hållbar avfallshantering

- Mindre avfallstransporter till områden då antalet enskilda avlopp minskar och slamsugning inte behövs i samma omfattning. Mindre mängd avfall som behöver transporteras till behandling på Ryaverket. Att tunga transporter kan minskas bidrar också till mindre klimatpåverkan vilket är positivt.

VA-kopplingar till översiktsplanen

Utbyggnad av nytt VA och utökat verksamhetsområde berör till största delen ytterstaden där det idag inte finns allmänt VA i alla områden. I takt med att staden vill utveckla dessa områden behöver Kretslopp och vatten se över hur VA kan utvecklas. Här behöver staden samverka gemensamt för att uppnå detta på ett hållbart och robust sätt.

Översiktsplanens generella rekommendationer för ytterstaden är följande:

- Komplettera och utveckla ytterstadens större samhällen med nya bostäder, arbetsplatser, service, rekreation och kultur. Ny bebyggelse ska bidra till en blandning av bostadsstorlekar och upplåtelseformer samt skapa nya mötesplatser.

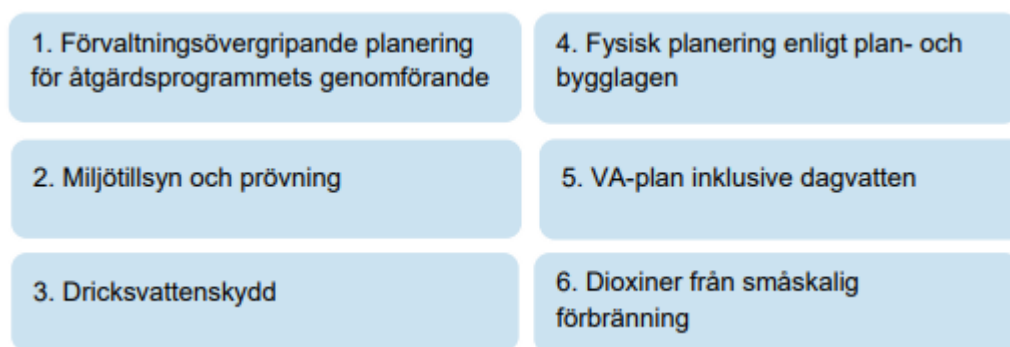
- Förbättra möjligheterna att gå och cykla inom samhällena och till kringliggande stadsdelar.
- Komplettera de mindre orterna med ny bebyggelse för ökad blandning av bostadsformer och fler funktioner.
- Ha en restriktiv hållning till ny bebyggelse som kan hindra framtida planläggning och exploatering i utredningsområden och planeringsreserver.
- Värna ytterstadens stora sammanhängande naturområden och kustbandet. Ta hänsyn till värdefulla natur-, kulturmiljö- och landskapsbildsvärden vid ny bebyggelse och infrastruktur.
- Bevara och utveckla värdefulla rekreationsområden. Eftersträva sammanhängande gångstråk och ökad tillgänglighet till kusten.

Vattentjänstplanen utbyggnad och projekt påverkas och påverkar ovan punkter. För att kunna bygga och utveckla i ytterstaden behövs det byggas allmänna VA-ledningar och förvaltningen ser över kapacitet och kvalitet på berörda anläggningar. När dessa ledningar byggs är det av mycket stor vikt att det utförs på ett sätt att det värnar om framtida planläggning och miljö. En positiv effekt är att befintligt system får en översyn och kan på så vis omfattas av reinvesteringar för att kunna bygga ut till nya områden. Det ger en bättre kvalitet på systemet och kan minska inläckage av ovidkommande vatten som då inte behöver behandlas i avloppsreningsverket.

Göteborgs Stads åtgärdsplan för god vattenstatus 2023–2027

Syftet med åtgärdsplanen är att stärka förutsättningarna för att Göteborgs Stad ska nå miljökvalitetsnormerna för vatten enligt nuvarande lagstiftning och aktivt bidra till att intentionerna bakom EU:s ramdirektiv för vatten kan följas. Åtgärdsplanen utgör grunden i Göteborgs vattenförvaltningsarbete och tydliggör ansvarsfördelningen inom staden. Planen driver på genomförandet av de fysiska åtgärder som är avgörande för att de vattenrelaterade miljömålen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 ska kunna nås.

Miljö- och klimatnämnden har ansvar för att samordna stadens arbete som följer av EU:s vattendirektiv och havsmiljödirektiv.

Figur 2 Översikt åtgärder i vattenmyndighetens åtgärdsprogram till kommuner från åtgärdsplan för god vattenstatus 2023-2027.

Utifrån ovan 6 mål i Figur 2 finns det i åtgärdsprogrammet 32 specificerade åtgärder på lokal nivå i staden. Dessa 32 åtgärder återfinns i den planen.

Vattentjänstplanen påverkar denna plan positivt och bidrar till att vissa av åtgärderna får god hjälp att uppnås. Som exempel K5.1 ”Se över och utveckla planerade dokument för vatten, spillvatten och dagvatten så att MKN Vatten kan följas”. Vattentjänstplanen är en del i detta mål och VA-utbyggnadsplanen likaså.

Göteborgs miljö- och klimatprogram 2021–2030

Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram innehåller tre miljömål med 12 tillhörande delmål för en ekologisk hållbar stad. Dessa tre mål är naturen, klimatet och människan. Programmet innehåller sju tvärgående strategier, se Figur 3.

I detta program är det främst följande tre delmål som det blir en tydlig koppling till Vattentjänstplanen.

1. Skydda arters livsmiljöer så att naturvärdena utvecklas (Naturen)
Med VA-utbyggnadsplanen så kommer enskilda avlopp med dålig status i utbyggnadsområdena att utgå och därmed minskas utsläpp till recipienter vilket bidrar till en bättre livsmiljö i vattendrag och natur i närområdet.
2. Arbeta för renare hav, sjöar och vattendrag (Naturen)
Mindre utsläpp till recipient innebär att kvalitet i hav, sjöar och vattendrag kan förbättras. Det finns större möjligheter att upprätthålla MKN och att förbättra status. Det ger också en möjlighet till att vattentäkter utsätts för mindre risker.
3. Minska klimatpåverkan från transporter (Klimatet)
Med en utbyggnad av allmänt VA kan transporter minska för att tömma och slamsuga enskilda avlopp med tunga transporter. Detta är positivt utifrån minskade transporter som ger mindre klimatpåverkan.

Figur 3 Målbild Göteborgs Stads Miljö- och klimatprogram 2021–2030.

Göteborgs Stads klimatanpassningsplan

I kommunfullmäktiges budget 2022 har kommunstyrelsen fått i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för staden. I januari 2023 beslutade kommunfullmäktige att ge uppdrag till nämnder och styrelser i staden. Uppdraget innefattar att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan. Syftet med planen är att staden ska stå rustad för ett förändrat klimat där stadens verksamhet och människors livsmiljöer och hälsa kan upprätthållas. Arbetet med planen fortgår under 2023 och en färdig plan beslutas under 2024. Det är i nuläget svårt att bedöma hur vattentjänstplanen inverkar i denna plan innan den är färdigställd. Men utifrån Kretslopp och vattens ansvarsområde så jobbar förvaltningen med sitt uppdrag i klimatanpassningsplanen.

Figur 4 Klimatanpassningsplanen är "ett paraply" för övergripande styrning och process.

Riskhanteringsplan Göteborg 2022-2027

”Västra Götaland har tagit fram en riskhanteringsplan i enlighet med EU:s översvämningdirektiv som behandlar översvämning från Göta Älv, Mölndalsån, Säveån, havet och skyfall. Länsstyrelsen bedömer att en översvämning vid beräknat högsta flöde (BHF) i Göta Älv, Mölndalsån och Säveån eller beräknat högsta nivå i havet kommer att få omfattande konsekvenser i Göteborg med omnejd. Riskhanteringsplanen antar ett systematiskt angreppssätt genom att först identifiera sårbarheter, sedan ta fram möjliga åtgärder och slutligen genomföra åtgärder. Åtgärder kan vara allt från kunskapsbyggande till att bygga översvämningsskydd.

MSB har tagit fram fyra övergripande mål som utgår från översvämningförordningens fyra fokusområden. De övergripande målen bygger på Agenda 2030, Sendai-ramverket samt regeringens mål för krisberedskap, klimatanpassning samt nationella mål för kulturmiljöarbetet.” (Riskhanteringsplan Göteborg 2022-2027; msb.se, 2023)

Nedan följer de resultatmål som är framtagna för Göteborg. Resultatmålen i planen har tagits fram utifrån risker som Länsstyrelsen sammanställt i riskkartorna. Till varje resultatmål i planen finns det åtgärds- och kunskapsmål som förtydligar och preciserar resultatmålet, dessa redovisas inte i denna bilaga.

Människors hälsa: Värna människors liv och hälsa och minska antalet personer som påverkas negativt av en översvämning.

Resultatmål
Samhällsviktig verksamhet ska upprätthållas.
Kommunikationen till berörda aktörer ska vara tydlig före, under och efter en översvämning.
Översvämningsrisken ska beaktas i översiktsplaner och detaljplaner, prövningar och tillsyn.

Miljön: Skydda och begränsa skador på livsmiljöer och ekosystemen vid en översvämning

Resultatmål
En översvämning får inte medföra att föroreningar sprids så att det orsakar negativa miljö- och hälsoeffekter.
Skyddade naturområden ska skyddas mot negativa effekter vid översvämningar.
Den ekologiska statusen ska inte försämrans vid en översvämning.

Kulturarvet: Skydda och begränsa skador på värdefulla kulturmiljöer och annat materiellt kulturarv vid en översvämning

Resultatmål
Översvämningar ska inte orsaka allvarliga konsekvenser på kulturarvet.
Åtgärder för att minska översvämningsrisker ska inte orsaka några allvarliga skador på kulturmiljön.

Ekonomisk verksamhet: Minska ekonomiska förluster, upprätthålla samhällsviktig verksamhet samt skydda och begränsa skador på egendom vid en översvämning.

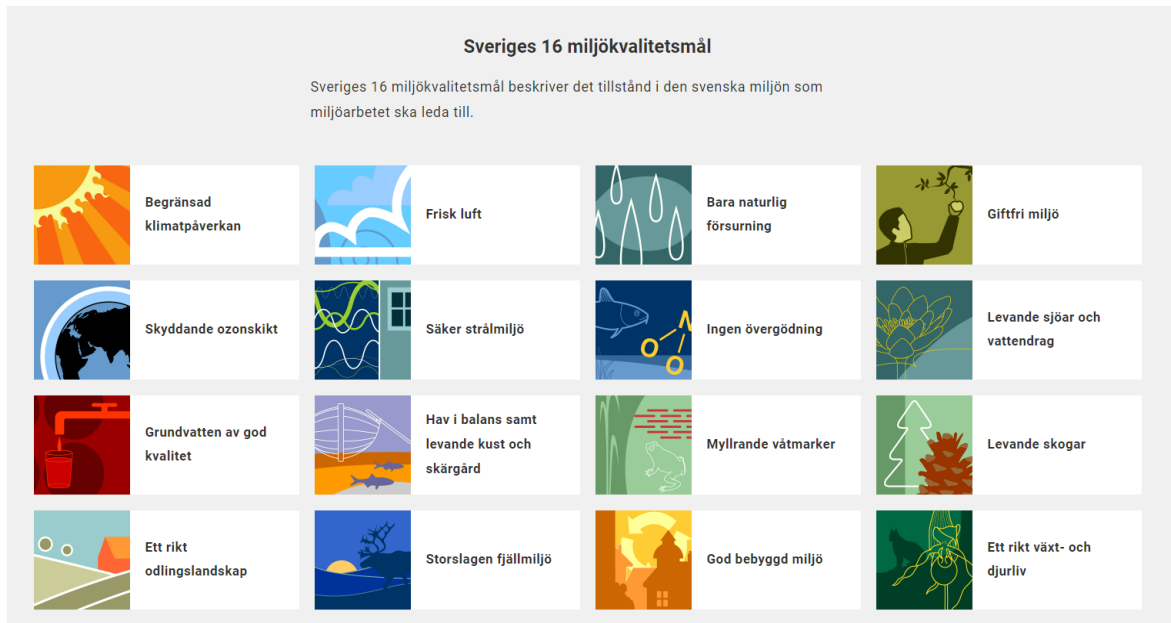
Resultatmål
Transportinfrastrukturen ska skyddas och upprätthålla sina grundläggande funktioner.
Egendom ska skyddas från de omfattande ekonomiska konsekvenserna som en översvämning kan innebära.

Sammanfattningsvis påverkas flera av resultatmålen positivt utifrån vattentjänstplanen beskrivna projekt och VA-utbyggnad. Planen bidrar till att minska riskerna utifrån flera av ovan resultatmål.

Nationella miljö kvalitetsmål - Sveriges miljömål

”Miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål samt ett antal etappmål inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar

stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. Sveriges miljömål är det nationella genomförandet av den miljömässiga dimensionen av de globala hållbarhetsmålen.” (sverigemiljomal.se, 2023). Sveriges miljökvalitetsmål visas i Figur 5.

Figur 5 Sveriges 16 miljökvalitetsmål (sverigemiljomal.se, 2023).

Utifrån de nationella miljökvalitetsmålen främjas följande mål av genomförandet i vattentjänstplanen:

Begränsad klimatpåverkan – ”Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.”

- Vattentjänstplanen innebär att transporter för att slamsuga och transportera avfall från enskilda avlopp minskar. Detta ger en liten men positiv påverkan på målet.

Ingen övergödning - ”Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.”

- Utbyggnad av allmänt VA innebär minskning av antalet enskilda avlopp med dålig status och mindre läckage till natur och vatten. Det ger en förbättrad kvalitet i recipient och vattentäkter när läckage av näringsämnen från enskilda avlopp minskar.
- Klimatsäkrare anläggningar minskar bräddning och därmed mindre påverkan på recipient vid skyfallssituationer.

Grundvatten av god kvalitet – ”Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.”

- Med mindre diffusa läckage av näringsämnen och smittämnen från enskilda avlopp då allmänt VA byggs ut så finns det möjlighet med positiva effekter för grundvatten och recipienter och då också berörda vattentäkter.

God bebyggd miljö – ”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

- VA-utbyggnadsområdena utförs utifrån kraven i lag om allmänna vattentjänster och byggs ut för att säkerställa människors hälsa eller miljön. Detta bidrar till en god och hälsosam livsmiljö utifrån både människan och natur.
- Klimatsäkring av den allmänna VA-anläggningen sker utifrån att säkerställa en robust och säker drift vilket också bidrar till en bra livsmiljö utifrån människor och miljö.
- Med allmänt VA i områden i perifert läge så ökar möjligheterna för ny bebyggelse och hållbar bebyggelse.

Gifrfri miljö – ”Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.”

- Det finns en möjlighet att få mindre läkemedelsrester och andra kemikalier till recipient från de enskilda avloppen vilket påverkar ekosystem positivt. Detta påverkar också kvaliteten på ytvatten i miljöer där människor rör sig.

Levande sjöar och vattendrag – ”Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.”

- Med mindre bräddningar vid skyfallssituationer och diffusa läckage från enskilda avlopp då allmänt VA byggs ut så finns det möjlighet med positiva effekter för grundvatten och recipienter vilket innebär att livsmiljöerna i dessa system kan bevaras.
- Påverkan på livsmiljöer under byggnationsfaserna i projekten specifika platser måste noggrant studeras i dess miljöutredningar och tillståndsprocesser.

Hav i balans samt levande kust och skärgård – ”Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.”

- Med mindre bräddningar från ledningsnätet och nödutlopp vid pumpstationer vid skyfallssituationer och diffusa läckage från enskilda avlopp då allmänt VA byggs

ut så finns det möjlighet med positiva effekter för grundvatten och recipienter. Havet kommer påverkas positivt och MKN kan upprätthållas.

Myllrande våtmarker - ”Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.”

- Minskad mängd diffusa utsläpp från enskilda avlopp innebär bättre förutsättningar för våtmarker både utifrån vattenkvalitet och natur.

Globala målen för hållbar utveckling

”Agenda 2030 och de globala målen togs fram av ledare för hela världen år 2015. Målen ska hjälpa oss till en social, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling. Vi ska alla nå målen till år 2030.” (globalamalen.se, 2023). De globala målen visas i Figur 6.

Figur 6 Globala miljömål (globalamalen.se, 2023).

Vattentjänstplanen bedöms bidra till att uppfylla följande av de globala målen:

God hälsa och välbefinnande - *Människors hälsa påverkas av ekonomiska, ekologiska och sociala faktorer.*

Vattentjänstplanen påverkar de ekologiska faktorerna positivt då enskilda avlopp med dålig status försvinner och utsläpp i form av näringsämnen, läkemedelsrester och kemikalier till recipient minskar.

Rent vatten och sanitet för alla - *Tillgång till rent vatten och sanitet för alla är grundläggande för människors hälsa och utveckling.*

VA-huvudmannen bygger ut enligt 6 § i lag om allmänna vattentjänster för människors hälsa eller miljö. Detta ger en säkrare dricksvattenkvalitet till människor. Vissa VA-utbyggnadsområden har idag inte tillgång till dricksvatten av god kvalitet i sina enskilda brunnar, vilket till exempel kan bero på saltvatteninträngning eller läckage från

enskilda avlopp. Genom anslutning till allmänt dricksvatten får fler invånare tillgång till dricksvatten av god kvalitet.

Avveckling av enskilda avlopp inom Vänersborgsviken och Göta Älvs vattenskyddsområde ger positiv effekt på dricksvattenkvalitet för de invånare i Göteborgs Stad som får sitt dricksvatten från den allmänna vattenförsörjningen.

Den minskade mängden diffusa utsläpp av enskilda avlopp minskar och ger förbättrad vattenkvalitet i recipienter.

Hållbara städer och samhällen - *Hållbar utveckling av städer innebär att man bygger och planerar bostäder, allmänna platser, transporter, återvinning och hantering av kemikalier på ett hållbart sätt.*

Genom att säkra VA-anläggningarna vid skyfallssituationer så blir det en säkrare drift som innebär mindre bräddningar till recipient. VA-anläggningarna blir säkrare och mer hållbara för framtiden. När nya delar av staden planeras så ser förvaltningen över kapacitet och kvalitet på det befintliga ledningsnätet, det kan i vissa fall innebära att ledningssträckor behöver åtgärdas vilket i sin tur minskar utläckage och tillskottsvatten till reningsverket.

Bekämpa klimatförändringarna - *Klimatförändringar är ett hot mot hela vår civilisation. En global uppvärmning som överstiger 2 grader riskerar allvarliga konsekvenser för miljön, säkerhet och hälsa.*

Med en utbyggnad av allmänt VA kan transporter minska för att tömma och slamsuga enskilda avlopp med tunga transporter vilket minskar utsläpp av växthusgaser.

Klimatsäkring av den allmänna VA-anläggningen sker utifrån att säkerställa en robust och säker drift. Detta stärker anpassningsförmåga till klimatrelaterade händelser.

Hav och marina resurser - *Det är avgörande för mänskligheten hur vi hanterar våra hav.*

Vattentjänstplanen påverkar MKN positivt då enskilda avlopp med dålig status försvinner och utsläpp i form av näringsämnen, läkemedelsrester och kemikalier till recipient minskar.

Ekosystem och biologisk mångfald - *Hållbara ekosystem och biologisk mångfald är grunden för vårt liv på jorden.*

Vattentjänstplanen påverkar de ekologiska faktorerna positivt då enskilda avlopp med dålig status försvinner och utsläpp i form av näringsämnen, läkemedelsrester och kemikalier till recipient minskar. Detta skyddar naturliga livsmiljöer och främjar biologisk mångfald. Det är viktigt att främja hållbart nyttjande av ekosystem på land och i vatten.

Referenser

Referenslista finns i huvuddokumentet Vattentjänstplanen.